

Vrij verkeer en bloktijden

Citation for published version (APA):

Spronken, T. (1997). Vrij verkeer en bloktijden. *Delikt en Delinkwent*, 27(3), 291-294.

Document status and date:

Published: 01/01/1997

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Als het OM had willen bewerkstelligen dat het journaal (of een kopie ervan) niet in handen van de verdediging zou kunnen blijven of alsnog zou kunnen komen, dan was een civiel kort geding tegen de raadsman tot teruggave van het journaal en alle kopieën met een verbod tot openbaring van de inhoud ervan een meer voor de hand liggende procedure geweest.

Wordt vervolgd.

Vrij verkeer en bloktijden

Over de beperkingen in het vrij verkeer tussen raadsliden en gedetineerde cliënten is al eerder in deze rubriek bericht (DD 26 (1996) p. 682-684). In Advocatenblad 13 van 21 juni 1996 zijn advocaten opgeroepen de Orde over ervaringen te berichten met betrekking tot problemen in het vrije verkeer en toegang tot gedetineerde cliënten tengevolge van het afnemen van bezoekmogelijkheden, mogelijk visueel en auditief toezicht bij het bezoek door middel van camera's en de beperkte mogelijkheden tot telefonisch contact.

Hierop zijn 16 reacties binnengekomen waaruit kan worden afgeleid dat er problemen zijn met betrekking tot de beperkte mogelijkheden tot bezoek en telefonisch contact. Ook is daarbij gemeld dat in de bezoekkamers van het Huis van Bewaring in 's-Hertogenbosch, door middel van camera's in 'zwarte bollen', toezicht op het advocatenbezoek plaatsvindt.

Om een completer beeld te krijgen over de beperking van de bezoekmogelijkheden in penitentiaire inrichtingen ten gevolge van het hanteren van bloktijden en de invoering van de Nota Werkzame detentie en de wijze

waarop toezicht wordt uitgeoefend op het advocatenbezoek is in november 1996 door de Adviescommissie Strafrecht van de NOVA bij de penitentiaire inrichtingen een telefonische enquête gedaan.

In totaal hebben 48 penitentiaire inrichtingen de vragen telefonisch beantwoord. Gesproken is veelal met de bezoekleider binnen de inrichting, bij wie de advocaat ook normaliter terecht komt indien hij informatie wil hebben over bezoektijden.

De penitentiaire inrichtingen 'Nieuw Vosseveld' (waaronder de TEBI) te Vught wilde geen telefonische vragen beantwoorden. Van deze inrichting is echter bekend dat in de TEBI slechts op maandag en woensdag bezoek mogelijk is, dat gedurende de middagpauze van 12.30-15.00 uur wordt onderbroken. Voorafgaande afspraak is noodzakelijk.

Geen informatie, wegens afwezigheid of onbereikbaarheid van bezoekleider ten tijde van het telefonisch contact, is verkregen van de navolgende inrichtingen:

P.I. Noordsingel Rotterdam, P.I. Zoetermeer, P.I. Groot Bankenbosch te Veenhuizen P.I. Maashegge/Ter Peel te Overloon.

De navolgende resultaten zijn uit de beantwoording van de vragen te destileren:

1. In 22 inrichtingen, waaronder 17 HvB's, worden bloktijden gehanteerd en 25 inrichtingen, waaronder 9 HvB's, niet.

2. Van de inrichtingen die bloktijden hanteren worden in 17 inrichtingen uitzonderingen toegestaan (in spoedeisende gevallen) en in 5 inrichtingen niet.

3. In 5 inrichtingen gelden voor advocaten wel bloktijden en voor de politie niet.

4. In 15 inrichtingen is het niet nodig tevoren een afspraak te maken, in 8 inrichtingen wordt dit in verband met het reserveren van bezoekeruimte wel aanbevolen en in 24 inrichtingen moet tevoren een afspraak worden gemaakt.

5. In 19 inrichtingen is het bezoek beperkt in duur in die zin dat tevoren een tijdsduur voor bezoek moet worden opgegeven, waarna de bezoekkamer weer gereserveerd wordt voor een andere bezoeker. In 28 inrichtingen geldt, uitgezonderd de openingstijden en de middagpauze geen beperking in duur.

6. Visueel toezicht door middel van een camera in de bezoekkamer wordt slechts in het HvB te 's-Hertogenbosch en de TEBI in Vught uitgeoefend. Gesteld wordt dat deze camera's slechts bij het begin en einde van het bezoek aan staan om te kunnen zien wie de bezoekkamer binnenkomt, respectievelijk verlaat.

7. Van de inrichtingen waar de nota Werkzame Detentie is ingevoerd heeft dit in 18 inrichtingen geen en in 9 inrichtingen wel gevolgen gehad voor de bezoekmogelijkheden gedurende de arbeid. In de meeste inrichtingen worden de gedetineerden van de arbeid gehaald ingeval van advocatenbezoek.

Opmerkelijke aspecten:

- In het HvB Doetichem is na protest van de advocatuur de bloktijdenregeling afgeschaft.

- In het HvB Wolvenplein te Utrecht (P.I. het Sticht) is de Nota Werkzame detentie na invoering weer afgeschaft omdat dit ernstige problemen voor het advocatenbezoek met zich mee-

bracht (er was slechts op vrijdag bezoek mogelijk).

- In P.I. de Toorenburgh te Heerhugowaard moet per fax een afspraak worden gemaakt aan de hand waarvan gecontroleerd wordt of het om een advocaat gaat (briefhoofd).

- In het HvB Arnhem is naast een advocatenpas een ander legitimatiebewijs vereist.

- In P.I. Lelystad wordt de advocaat die onaangekondigd voor de deur staat onherroepelijk de toegang geweigerd.

Uit de resultaten van de telefonische enquête blijkt dat slechts de helft van de penitentiaire inrichtingen bloktijden hanteert bij het bezoek van advocaten. Van de huizen van bewaring hanteren 17 van de 26 hvb's bloktijden. Dit is van belang nu vooral in de fase van de voorlopige hechtenis in het kader van de rechtsbijstand in een strafzaak de mogelijkheden tot bezoek zonder al te veel administratieve beperkingen zoals beperkte tijden, ingewikkelde roosters en voorafgaande afspraken mogelijk moet zijn.

Opmerkelijk is verder dat de invoering van de nota Werkzame Detentie tot nu toe in het merendeel van de inrichtingen geen effect heeft op het advocatenbezoek. In een groot deel van de inrichtingen kan de advocaat tijdens de arbeid op bezoek komen omdat de gedetineerde dan van de arbeid wordt gehaald.

De Adviescommissie Strafrecht kan slechts gissen naar een verklaring voor het onderscheid per inrichting voor wat betreft de faciliteiten voor advocatenbezoek. De noodzaak van het hanteren van bloktijden voor advocaten kan in ieder geval niet verklaard worden, nu de ene inrichting wel en de andere geen bloktijden hanteert terwijl het om dezelfde soort

inrichting gaat. Veeleer zal het hantieren van bloktijden een kwestie zijn van interne organisatie, waarbij in de ene inrichting kennelijk een soepeler beleid wordt gehanteerd ten aanzien van advocatenbezoek dan in de andere inrichting. Dit geldt ook ten aanzien van de bereidheid uitzonderingen toe te staan op de bloktijdenregeling. Vijf van de inrichtingen die bloktijden hanteren, staan geen uitzonderingen toe. Opvallend is ook dat in vijf inrichtingen ten aanzien van bezoek door politie geen bloktijden worden gehanteerd en ten aanzien van advocaten wel.

De Algemene Raad van de NOVA stelt in navolging van de Adviescommissie Strafrecht, voorop dat de mogelijkheid een gedetineerde client te bezoeken, zeker in de fase van de voorlopige hechtenis, een zeer belangrijk aspect is van het recht op vrij verkeer dat in artikel 50 Sv en ook artikel 6 lid 3 EVRM gegarandeerd is. Het advocatenbezoek zou dan ook gevrijwaard moeten worden van beperkingen door bloktijden, nu de noodzaak van het hanteren van een dergelijke beperking niet blijkt.

Advocatenbezoek zou gedurende de reguliere openingstijden mogelijk moeten zijn en daartoe dienen door de penitentiaire inrichtingen afdoende faciliteiten te worden geboden. Dit betekent dat advocatenbezoek niet nodeloos ingewikkeld moet worden gemaakt doordat het maken van een voorafgaande afspraak (soms zelfs een week tevoren) met opgave van tijdsduur van bezoek wordt voorgeschreven of veel tijd moet worden gestoken in het krijgen van een ont-heffing voor een bezoek tijdens de bloktijden. Bij de interne organisatie van de penitentiaire inrichting, zeker indien het om een huis van bewaring

gaat, dient rekening te worden gehouden met advocatenbezoek gedurende openingstijden van de inrichting.

Voor wat betreft het visuele toezicht tijdens advocatenbezoek is uit de enquête gebleken, dat slechts het HvB te 's-Hertogenbosch toezicht middels videocamera's in de bezoekenkamer uitoefent. Verder is het de adviescommissie bekend dat dit ook in de TEBI in Vught het geval is. In beide inrichtingen wordt de advocaat niet vooraf van deze wijze van toezicht in kennis gesteld. Veel advocaten die een cliënt in het HvB 's-Hertogenbosch bezoeken weten waarschijnlijk niet, dat er zich in de ondoorzichtige plexiglas bol een camera bevindt.

In veel gevallen kan de druk op de bezoekfaciliteiten worden opgelost door het hanteren van een telefoonregeling waarbij het contact tussen advocaat en gedetineerde zo weinig mogelijk belemmerd wordt. Ook hierin bestaat binnen de verschillende inrichtingen een ander beleid, dat niet verklaard kan worden.

In de gevallen waarbij voor het doorbreken van bloktijdenregelingen of het verkrijgen van telefonisch contact een spoedeisend belang moet worden aannemelijk gemaakt, kan deze eis in strijd komen met de geheimhoudingsplicht die de advocaat heeft en die het hem niet altijd toestaat de inhoudelijke merites van een zaak met het inrichtingspersoneel of de directeur van de inrichting te bespreken. Ook de gedetineerde heeft het recht vrijelijk met zijn advocaat te communiceren zonder het inrichtingspersoneel van de inhoud van dat contact tevoren op de hoogte te moeten stellen.

Vermeldenswaard is verder, dat het verkrijgen van bezoek of telefoonfaciliteiten vaak een kwestie is van wie

de advocaat van het inrichtingspersoneel aan de lijn krijgt. De bereidheid tot het vinden van een oplossing of het afwijken van bloktijden verschilt nogal eens van persoon tot persoon, wat, afgezien van de hiermee gepaard gaande willekeur, de advocaat soms eindeloze telefonades kost een cliënt toch te kunnen bezoeken. Zo is het voorgekomen dat de advocaat van een van de verdachten in de zaak van de Hakkelaar, die in de TEBI gedetineerd is, pas door tussenkomst van de officier van justitie toegang tot zijn cliënt kreeg, omdat de inrichting bleef weigeren op een dag dat eigenlijk geen bezoek was toegestaan (dat kan in de TEBI alleen op maandag en woensdag) gelet op de spoedeisendheid van de zaak toch bezoek toe te staan.

De NOVA is voornemens voornoemde kwesties met betrekking tot het vrij verkeer met het ministerie van justitie te bespreken om te bezien of er oplossingen mogelijk zijn, waarbij zou moeten vooropstaan:

- dat ten aanzien van advocatenbezoek geen bloktijden worden gehanteerd en ook overigens slechts die administratieve belemmeringen die in het kader van de organisatie binnen de inrichting strikt noodzakelijk zijn. Waar nodig zouden bezoekfaciliteiten moeten worden uitgebreid (bijvoorbeeld in inrichtingen waar structureel te weinig bezoeksruimte is);

- dat er een uniforme regeling komt voor telefonisch contact tussen advocaten en gedetineerden waarbij ook moet vooropstaan dat slechts die belemmeringen worden toegestaan die binnen de inrichting onvermijdelijk zijn en waarbij niet vooraf behoefte te worden beargumenteerd dat telefonisch contact strikt noodzakelijk is;

- dat er waarborgen worden geschapen bij visueel en/of auditief toezicht, waardoor een dergelijk toezicht niet kan plaatsvinden zonder dat de advocaat en gedetineerde dat kunnen waarnemen en ingeval dit geschiedt door middel van camera's of microfoons de advocaat zelf de verbinding kan uitschakelen c.q. aanzetten.

De toegang tot de cassatierechter in strafzaken

In december 1996 heeft de commissie werkbelasting strafkamer hoge raad, ingesteld bij besluit van de minister van justitie d.d. 11 september 1995 en naar zijn voorzitter - vice-president van de hoge raad mr W.E. Haak - de commissie-Haak geheten, haar rapport gepresenteerd onder de titel 'De toegang tot de cassatierechter in strafzaken'. Pikant is dat de vertegenwoordiger van de balie in de commissie (Orie) inmiddels zelf is geroepen tot het raadsheerschap in de hoge raad.

Aanleiding voor de instelling van de commissie was de steeds groeiende werklust van de strafkamer (in 1989 1333 cassatieberoepen, naar verwachting in 1996 meer dan 3000, en daarnaast nog het toenemend aantal 'Mulder-beroepen'). De zakenstroom zal nog aanzwellen als de tweede fase van de rechterlijke organisatie haar beslag zal krijgen: wanneer de appलगrens in overtredingszaken wordt verhoogd tot 250 gulden zal voor meer zaken geen appel, maar nog wel cassatie mogelijk zijn. De commissie moest antwoorden vinden op de vraag, hoe de werklust te vermindere-

De voorstellen van de commissie komen neer op het volgende: